HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
HELSINGFORS FÖRVALTNINGSDOMSTOL

Päätös H1545/2020

21.12.2020

NURMIJÄRVEN KUNTA

Dnro 20866/03.04.04.04.17/2020

Saapunut 28/12 2020

Asia Yksityistieasiaa koskeva valitus

Valittajat Matti Putkonen, Maarit Ylänkö-Jokinen, Jarna Aimola, Anneli Lehtinen, Juhani Jokela, Minna Jokela, Tero Jokela, Pirkko Hännikäinen, Jari Lukkarinen, Tommi Lehtola, Tomi Vatilo, Kimmo Välske, Virpi Välske, Leena Manninen, Risto Manninen, Juhani Päivinen, Leena Päivinen, Jesse Arima, Minna Arima, Timo Kulmala, Juhani Hyvärinen, Anneli Puurunen, Matti Jaatinen, Sinikka Jaatinen, Petteri Maaranen, Jani Kuikka, Pasi Nurmentaus, Eija Korhonen, Heimo Ihalainen, Tero Anttila, Rauha Kareinen, Lahja Anttila, Tero Elopelto, Matti Heikkilä, Kimmo Reunamo, Mikko Niskanen, Raimo Kallio, Arto Havulehto, Tarja Kirssi, Timo Kirssi, Matti Pahl, Katja Turunen, Seppo Turunen, Pirjo Vanhatalo, Juha Niemikoski, Toivo Vanhatalo, Tomi Alanne, Kirsti Heikkilä, Riku Hellström, Eila Korpi, Veikko Korpi, Soili Perkiö, Jaakko Löfgren, Jani Hautala, Taina Löfgren, Irma Heikkonen, Ari Pöysti, Irmeli Paasimaa, Päivi Hallamaa, Ilkka Hallamaa, Hannu Grönroos, Jari Partanen, Tuija Olenius, Samuli Parsio, Laura Kuutti, Ari Kallio, Mika Vuorenmaa, Kirsi Ahvenniemi, Antti Ahvenniemi, Jan Gren, Pekka Laakso, Katri Laakso, Raija Salmi, Petteri Maaranen, Maija-Liisa Ekholm, Päivi Tuominen, Jyrki Tuominen, Juho Rahkonen, Pia Uhlbäck, Jyri Lindgren, Mikko Järvinen, Leila Lindgren, Jarmo Jämsen, Kauko Ranta, Tarja Ranta, Marko Siivonen, Hanna Ruotsalainen, Ari Ruotsalainen, Jouko Hölttä, Jukka Uusivirta, Helena Nevalainen, Janne Pohjakallio, Mirka Pohjakallio, Tenho Tähtinen, Kirsi Laine, Jorma Laine, Jussi Mäkinen, Juha Sirkiä, Hannu Kuikka, Ari Kaario, Reijo Vuorio, Virpi Lehtola, Jukka Mäkinen, Tiina Halonen, Arttu Halonen, Jouni Petri Velaman kuolinpesä, Matti Valtonen, Tarmo Lindholm, Ulla Lindholm, Olli Silvola, Marita Silvola, Jarkko Kemi, Anu Kemi, Antti Nisula, Hannu Arponen, Arja Arponen, Risto Ruostesaari, Kari Anttila, Marina Anttila, Markku Hänninen, Christine Hänninen, Heikki Jumppanen, Maarit Nieminen, Raili Pekkala, Tarja Rantala, Tapani Grön, Janne Kilpeläinen, Virpi Kilpeläinen, Auli Kölhi, Mikko Orava, Heikki Mikkola, Teuvo Handolin, Timo Kähönen, Titta Kähönen, Pauli Suisto, Kai Himberg, Leena Himberg, Pertti Pekkonen, Kirsi Mikkola, Lempi Oinonen, Ilpo Mikkola, Rauno Laaksonen, Alpo Junkalan kuolinpesän osakkaat Tiina Berg ja Jenni Junkala, Raija Viitamäki, Oy Aira Ab, Erkki Harala, Paula Räsänen, Pertti Pekkonen, Kari Pekkonen, Seppo Rokka, Jaana Rokka, Teppo Nevalampi, Päivi Nevalampi, Matti Sysmäläinen, Jere Karri, Karoliina

Kulmala, Petri Kolmonen, Inka Sysmäläinen, Kalevi Räsänen, Heikki Sauvalan kuolinpesä, Heikki Lehtosen kuolinpesä, Jarno Saari ja Terhi Kekkonen (Tuula Saaren kuolinpesä), Teijo Syväkangas, Paula Syväkangas, Ari Sairio, Minna Sairio, Seppo Partanen, Elsa Partanen, Pirjo Pietinen, Juha Laine, Kirsi Laine, Harri Huhtala, Maila Korhonen, Petri Jokela, Satu Peltola, Antero Ketonen, Maija Ketonen, Timo Kokko, Sauli Vatanen, Pirjo Talasmäki, Marko Kivi, Susanne Hagroos, Tero Elg, Terttu Takanen, Leo Lemola, Markku Lemola, Esko Vuorenmaa, Pirjo Vuorenmaa, Meeri Hiltunen, Jussi Jussila, Jari Flinck, Raimo Savander, Juha Mikkola, Matti Syrjänen, Liisa Solanko, Heikki Yli-Rajala, Eeva Yli-Rajala, Helena Hirvonen, Pentti Sahlström, Tuula Sahlström, Niina Parviainen, Mikko Parviainen, Jukka Nenonen, Timo Huopana, Markku Hakkila, Raija Toivonen, Reijo Laine, Anneli Rajala, Jaakko Takanen, Päivi Mikkola, Petri Helasmeri ja Mia Oksanen

Päätökset, joista valitetaan

Nurmijärven kunnanhallitus 6.5.2019 § 88

Kunnanhallitus on päättänyt hyväksyä teknisen lautakunnan esityksen mukaisesti:
- "Yksityistielain uudistuminen 1.1.2019 alkaen ja kunnan hoitosopimus- ja avustamiskäytännön muuttaminen" -hankkeen hankesuunnitelman jatkovalmistelujen pohjaksi,
- niin sanottujen hoitosopimusten piirissä olleiden tiekuntien (yksityisteiden) osalta siirtymäajan siten, että siirtymäaika (irtisanomisaika) päättyy viimeistään 1.5.2020 ja
- että siirtymäaikaan asti (irtisanomisajan) kunta voi omalta osaltaan jatkaa kyseisten yksityisteiden päivittäishoitoa aikaisempien vuosien malliin ja käytössä olevien määrärahojen puitteissa sekä tiekuntien tahtotila huomioiden.

Nurmijärven kunnanvaltuusto 22.4.2020 § 35

Kunnanvaltuusto on päättänyt hyväksyä pohjaesityksen mukaisina lisättynä kahdella hyväksytyllä muutosesityksellä:
- uusitut yksityistieavustusten myöntämisehdot päätöksen liitteen mukaisesti,
- ennakkoavustus vuonna 2020 -periaatteet esittelytekstissä kuvatun mukaisesti,
- yksityistieavustusten sekä ennakkoavustuksen hakeminen ja käsittely vuonna 2020 -periaatteet esittelytekstissä kuvatun mukaisesti sekä
- kunnan omistamat tievalot yksityisteillä -periaatteet esittelytekstissä kuvatun mukaisesti.

Hyväksyttyjen yksityistieavustusten myöntämisehtojen mukaan asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta myöntää vuosittain yksityistieavustuksia tässä päätöksessä määriteltyjen perusteiden mukaisesti kunnossapitoon ja perusparantamiseen.

Avustusta hakevan tiekunnan tulee täyttää seuraavat edellytykset:

1. Yksityistietä koskevien asioiden hoitamista varten avustusta hakevalla tiellä on oltava yksityistielain (560/2018) mukainen tiekunta.

2. Tiekuntaa koskevien tietojen tulee olla ajantasaiset Maanmittauslaitoksen ylläpitämässä yksityistierekisterissä sekä kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä (Digiroad).

3. Yksityistien tulee olla vähintään 100 metriä pitkä pysyvän asutuksen pääsytie, jonka varrella tulee olla vähintään yksi vakituisesti asuttu kiinteistö. Henkilön tai henkilöiden tulee olla kirjoilla kyseessä olevassa asuinpaikassa.

Ennakkoavustus vuonna 2020 -periaatteiden mukaan uudelleen järjestäytyneillä ja lainmukaisesti toimivilla tiekunnilla, jotka ovat aikaisemmin olleet kunnan hoitosopimusjärjestelmän piirissä, ja jotka eivät tule saamaan kunnan kunnossapitoavustusta vuonna 2020, on mahdollisuus hakea ennakkoavustusta tiekunnan toteutuneisiin ja tuleviin kunnossapitokustannuksiin 31.10.2020 mennessä kunnalle jätettävällä hakemuksella. Kunnossapitokustannuksiin hyväksytään myös tiekunnan hallintokustannukset.

Vuonna 2020 ennakkoavustusta on mahdollista myöntää tiekunnalle kunnossapitoluokan mukaisesti 1LK/750 e/km, 2LK/600 e/km ja 3LK/450 e/km, jotka vähennetään kyseisen tiekunnan seuraavan kolmen vuoden aikana myönnettävistä kunnossapitoavustuksista tasasuuruisina erinä.

Mikäli tiekunnan lainmukainen uudelleenjärjestäytyminen on estynyt tai viivästynyt koronaviruspandemian vuoksi, voi kunta tiekunnan osakkaiden hakemuksesta avustaa tiekuntaa 1.5.2020 jälkeen akuuteissa ja välttämättömissä hoitotoimissa. Hoitotoimien kustannukset peritään takaisin seuraavissa kyseiselle tiekunnalle myönnettävissä avustuksissa.

Valituksessa esitetyt vaatimukset

Päätökset on kumottava ja niiden täytäntöönpano on kiellettävä.

Päätökset koskevat vuosikymmeniä kunnan hoitovastuulla olleita asemakaavan ulkopuolisia teitä. Kunnan alueella on asemakaavan ulkopuolisia teitä noin 250 kilometriä. Osasta ovat vastanneet tiekunnat ja niiden osakkaat kuten yksityistielaki edellyttää. Suurimman osan teistä, noin 160 kilometriä, kunnanvaltuusto otti vuosikymmeniä sitten hallinnollisilla päätöksillä kunnossapitovastuulleen ja hoitoonsa. Näiden teiden päihin asennettiin haltuunottopylväs, jolla ilmaistiin tien olevan kunnan tie ja teiden hoito on ollut kokonaan kunnan vastuulla. Tämän jälkeen kunta ei ole ollut missään yhteyksissä haltuun ottamiensa teiden asukkaisiin eikä näin ollen ole edellyttänyt myöskään tiehoitokuntien ylläpitämistä. Näiden teiden varsilla esimerkiksi lohkomistoimituksissa ei uusille tiloille ole perustettu tieoikeuksia eikä määritelty tieyksiköitä. Myöskään näiden teiden varteen muuttaneiden

tontti- ja talokauppakirjoissa ei ole ollut mitään mainintaa yksityistierasitteista. Näiden teiden hoito on siirtynyt pysyvästi kunnan vastuulle. Merkittävän osan näistä teistä faktisena omistajana on ollut kunta jo kymmeniä vuosia, koska kunta on hallinnoinut ja hoitanut nämä tiet ilman tiehoitokuntia.

Ennen päätöksiä olisi pitänyt selvittää, millä teillä on ollut toimivat tiehoitokunnat, jotka ovat saaneet yksityistieavustuksia, sekä ne asemakaavan ulkopuoliset tiet, jotka kunta on ottanut yksiselitteisesti jo vuosikymmeniä sitten hoitovastuulleen. Kunta ei ole missään vaiheessa ollut näiden teiden asukkaisiin yhteydessä, eikä näillä teillä ole ollut vuosikymmeniin toiminnassa tienhoitokuntia.

Kunnanvaltuuston ja -hallituksen päätökset koskevat kaikkia asemakaavan ulkopuolisia teitä. Virheellisten ja puutteellisten selvitysten johdosta valtuuston päätös on selkeästi ristiriidassa Kuntaliiton ohjeiden kanssa, koska nämä tiet on otettu vuosikymmeniä sitten hallinnollisella päätöksellä kunnan hoidettavaksi. Kunta ei ole edellyttänyt hoitamansa tien tiekunnalta yksityistielain mukaista toimintaa eikä se olisi sitä voinutkaan tehdä, koska toimivia tiehoitokuntia näillä teillä ei ole ollut vuosikymmeniin. Oikeuskäytännössä on katsottu, että tällaisessa tapauksessa tienpitovastuu on yksiselitteisesti siirtynyt kunnalle.

Virheellisten ja puutteellisten selvitysten johdosta kunnanvaltuuston päätös rikkoo yhdenvertaisuusperiaatetta. Vuosikymmenten ajan näiden teiden asukkailta ei ole peritty minkäänlaisia tienhoitovastikkeita. Kunnan hallinnollisilla päätöksillä tiet on hoidettu kunnan verovaroilla, kuten asemakaavan alueella asuvienkin kohdalla. Nyt kunta on yksipuolisilla päätöksillä siirtämässä tien hoitovastuun asukkaille.

Päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen. Yksityistielaki uudistui 1.1.2019 alkaen. Laissa ei ole kieltoa, etteikö kunta voisi toimia yksityistien pitäjänä, kuten tähänkin asti on toimittu. Valtaenemmistö kunnista jatkaa entiseen tapaan teiden ylläpitoa lakimuutoksesta huolimatta.

Yksityistielakia ei sovelleta kiinteistöjen omiin teihin ja niin sanottuihin sopimusteihinkin vain silloin kuin siitä erikseen laissa säädetään. Valtuuston päätös on Kuntaliiton ohjeistuksen sekä yksityistielain oikeuskäytännöstä muodostuneen yksiselitteisen tulkinnan vastainen.

Päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe ja rikottu hyvää hallintotapaa. Hyvä hallintotapa edellyttää, että merkittävistä muutosesityksistä on käytävä neuvottelut osapuolten kesken, joita asia koskettaa. Vuosikymmeniä sitten kunnan hoitovastuulle otettuja asemakaavan ulkopuolisia teitä on 160 kilometriä. Suurin osa silloin näiden teiden varsilla asuneista toimijoista on kuollut eikä heidän jälkeläisiltään löydy minkäänlaisia hoitosopimuksia. Kunnan viranhaltijatkaan eivät ole niitä esittäneet pyynnöistä huolimatta.

Teknisen lautakunnan 25.4.2019 ja kunnanhallituksen 6.5.2019 pöytäkirjoissa on todettu seuraavaa: "Hoitosopimusteiden tiekunnat eivät ole muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta pitäneet kokouksia vuosikausiin, eivätkä siten

toimi yksityistielain mukaisesti. Tieyksiköinnit ovat vanhentuneet, eikä tiekunnan osakkailla ole kaikilta osin selkeää käsitystä lain mukaisista vastuista. Käytännössä hoitosopimusten piirissä olevat yksityistiet mielletään usein niin sanotuiksi kunnan teiksi." Tekninen lautakunta ja kunnanhallitus tiesivät, että vaikka näistä päätöksistä tiedotetaan kunnan kotisivuilla ja paikallislehdessä, eivät vuosikymmeniä sitten hallinnollisilla päätöksillä haltuun otettujen teiden asukaat ole voineet tietää päätösten koskevan heitä. Tekninen lautakunta ja kunnanhallitus ovat rikkoneet hyvää hallintotapaa ja oikeusvaltioperiaatetta, kun ne eivät olleet suoraan yhteydessä näin merkittävästä päätöksestä asukkaisiin. Yksi postilaatikkoon kesäloma-aikana 11.7.2019 jaettu kunnan tiedote ei täytä edellytettäviä kriteereitä varsinkin, kun ainoastaan osa on ylipäätään saanut tiedotteen.

Hyvä hallintotapa edellyttää, että isosta ja merkittävästä päätöksestä on tehtävä vaikutusarviointi. Sitäkään ei ole tehty.

Kun valittajille on selvinnyt, että kunta todella aikoo yksipuolisilla päätöksillä siirtää hoitovastuun asukkaiden vastuulle, he ovat turhaan yrittäneet saada kunnalta perusteluja ja nähtäväksi hoitosopimuksia. Näitä teitä koskevia vuosikymmeniä sitten tehtyjen päätösten dokumentteja, kuten kunnan teknisen lautakunnan, hallituksen ja valtuuston päätöspöytäkirjoja ja niin sanottuja hoitosopimuksia ei ole pyynnöistä huolimatta saatu. Ne olisivat olleet näiden teiden asukkaiden oikeusturvan kannalta olennaisia.

Asemakaava-alueen ulkopuolelle asumaan asettuneina valittajat ovat valmiita hyväksymään sen, että maksamistaan veroista huolimatta useimmat kunnan palvelut eivät ole samaa tasoa kuin taajamissa ja keskuksissa. Valittajat ovat olleet tien hoidossa vuosikymmeniä yhdenvertaisessa asemassa asemakaava-alueella asuvien kanssa. Oikeuden tiehen, tien hoitoon ja käyttöön nykyisellä kiinteistö- ja kunnallisvero- ja kulurakenteella on pysyttävä ennallaan.

Edes välttävästi toimivat tieyhteydet ovat osa elintärkeää perusinfrastruktuuria. Jos yksipuolisena hallinnollisena ilmoitusasiana vain lisätään kotitalouden vuosikustannuksia tienhoidossa sadoilla, jopa yli tuhannella eurolla, kuntalaiset asetetaan eriarvoiseen asemaan. Näin nopea ja suuri muutos on ristiriidassa hyvään hallintotapaan liittyvän kohtuullisuusvaatimuksen kanssa.

Asian käsittely ja selvittäminen

Nurmijärven kunnanhallitus on esittänyt lausunnossaan muun ohella seuraavaa:

Valitus on ensisijaisesti jätettävä tutkimatta ja toissijaisesti hylättävä perusteettomana. Vaatimus täytäntöönpanokieltoon asettamisesta on hylättävä.

Valituksen kohteena on tosiasiallisesti yksityisoikeudellinen sopimusasia, eli yksityisteiden hoitosopimusten irtisanominen. Yksityisoikeudellisen sopimuksen, jollainen yksityistien hoitosopimuskin on, täytäntöönpanoon ja

irtisanomiseen liittyvät asiat eivät kuulu hallintolainkäytön piiriin ja hallinto-oikeuden toimivaltaan. Yksityisoikeudellisia riita-asioita ei ratkaista hallintolainkäytössä, vaikka osapuolena olisi kunta. Kyse ei myöskään ole hallintoriitana käsiteltävästä kunnan ja yksityisten välisten lakisääteisten palvelujen hoitamisesta, koska tienhoitosopimus ei ole laissa edellytettyä kunnan taattavaa palvelua.

Valituksessa esitetään väitteitä hoitosopimusten irtisanomiseen liittyen, joka on yksityisoikeudellinen riita-asia. Valituksessa ei ole esitetty perusteita, millä tavalla valtuuston päätös olisi syntynyt virheellisessä järjestyksessä, viranomainen olisi ylittänyt toimivaltansa tai että päätös olisi muuten lainvastainen. Koska kunnallisvalitus on luonteeltaan laillisuusvalitus, ei hallinto-oikeudessa käsitellä tarkoituksenmukaisuuskriteereitä, joita uuden yksityisteiden avustusjärjestelmän tarkoituksenmukaisuuteen liittyvät selvitykset ovat. Yksityistielakiin perustuvat menettelyt ja riita-asiat käsitellään yleisessä tuomioistuimessa.

Kunnanvaltuuston päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, se ei ole ylittänyt laissa tai kunnan hallintosäännössä määriteltyä toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen.

Kunnanhallituksen 6.5.2019 tekemä päätös on lainvoimainen. Siitä ei ole tehty määräajassa oikaisuvaatimusta. Varsinaisten hoitosopimusten täytäntöönpanoon liittyvät irtisanomiset on toimeenpantu erikseen. Niiden osalta oikeuspaikkana on yleinen alioikeus, mikäli kunkin yksittäisen tiekunnan puhevaltaan oikeutettu taho haluaa irtisanomisen riitauttaa.

Valitus tulee jättää tutkimatta myös siitä syystä, että on epäselvää mihin valituksen laatijan valitusoikeus perustuu. Vaikkakin valituksen laatija edustaa valituksen allekirjoittaneita tahoja, jotka ilmeisimmin ovat tieosakkaita ja tieoikeuden haltijoita, puhevalta ja oikeus kantaa ja vastata on yksityistielain 56 §:n nojalla yksinomaan tiekunnan laillisella edustajalla. Tiekuntaa edustaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa toimitsijamies tai hoitokunnan jäsen taikka näiden sijainen ja varajäsen. On epäselvää, mihin valituksen laatijan ja valituksessa edustettujen tahojen puhevalta perustuu, koska kyseisille yksityisteille on aikanaan perustettu tiekunta, jolloin puhevaltaa käyttää lain 56 §:ssä mainittu taho eivätkä tieosakkaat tässä tapauksessa voi kantaa ja vastata yhdessä teitä koskevissa asioissa. Kunnan kanssa sopimussuhteessa oleva tai muu yksityisoikeudellisen oikeussuhteen osapuoli, toisin sanoen tiekunta, on tätä oikeussuhdetta koskevassa asiassa kuntalain 137 §:n 1 momentin tarkoittama asianosainen, jolla on valitusoikeus.

Valituksessa ei ole riittävää yksilöintiä valtuutuksen antaneista ja allekirjoituksia puuttuu. Kaikkien valittajien valitusoikeudesta myöskään kunnan jäsenyyteen perustuen ei voi saada riittävää varmuutta.

Nurmijärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt yksityistiejärjestelmän periaatteet 20.11.1972. Järjestelmää on tarkistettu 22.11.1989, jolloin valtuusto vahvisti nykyisin voimassaolevat ohjeet. Kunnan hoidettavaksi voidaan

harkinnan mukaan ottaa yksityistien kunnossapito osittain tai kokonaan, mikäli tie täyttää jonkin seuraavista edellytyksistä:
- tie sijaitsee asema- tai rakennuskaava-alueella,
- tie, jonka liikenteestä huomattava osa on muiden kuin tieosakkaiden liikennettä,
- kunnan eri alueiden välinen tärkeäksi katsottava yhdystie,
- tie, jonka varrella on huomattavassa määrin asutusta.

Asiaa valmistelleen tielautakunnan esityksen perusteluosassa todetaan nimenomaisesti, että kunta ei voi olla tienpitäjä ja tienpitovelvollisuus (vastuuvelvollisuus) jää kuitenkin aina tiekunnalle.

Yksityisteistä pääosa otettiin kunnan hoitoon 1970-1980-luvuilla. 1990-luvulla otettiin kunnan hoitoon vain yksi uusi yksityistie. Hoitosopimuksen piirissä on ollut yksityisteitä noin 160 kilometriä.

Kunta on aiemmin toteuttanut suurimman osan yksityisteiden avustamisesta kunnossapitotöiden kautta (perusteena aiemmin voimassa olleet hoitosopimukset, noin 500 000 euroa/vuosi). Yksityistielain uudistumisen 1.1.2019 sekä aikaisempien vuosien valtuustoaloitteiden johdosta kunnan yksityisteiden hoitosopimus- ja avustuskäytännön muutostarvetta ja muutostoimenpiteitä on käsitelty kunnassa joulukuusta 2018 alkaen vaiheittain.

Tekninen lautakunta vahvisti 25.4.2019, että kunnan ja tiekuntien (yksityisteiden) välinen hoitosopimusjärjestelmä ei ole yksityistielain uudistumisen johdosta enää voimassa, ja että kyseiset hoitosopimukset kunnan ja tiekuntien välillä ovat rauenneet 1.1.2019 alkaen. Kunnanhallitus hyväksyi 6.5.2019 kunnan hoitosopimus- ja avustamiskäytännön muuttamista koskevan hankesuunnitelman jatkosuunnitelman pohjaksi. Samalla kunnanhallitus hyväksyi hoitosopimusten piirissä olleiden tiekuntien (yksityisteiden) osalta siirtymäajan siten, että siirtymäaika (irtisanomisaika) päättyy viimeistään 1.5.2020, ja että siirtymäaikaan asti (irtisanomisajan) kunta voi omalta osaltaan jatkaa kyseisten yksityisteiden päivittäishoitoa aikaisempien vuosien malliin ja käytössä olevien määrärahojen puitteissa sekä tiekuntien tahtotila huomioiden.

Hoitosopimusten irtisanomisasiasta on ollut lukuisia kirjoituksia paikallislehdessä. Irtisanomisesta on myös kuulutettu paikallislehdessä ja irtisanomisilmoitukset lähetetty heinäkuussa 2019 yksityistielain 57 §:ssä säädetyin tavoin. Postilaatikkojakelu tiekunnille toimitettiin heinäkuussa 2019.

Kunta on tiedottanut hankesuunnitelman mukaisesti meneillään olevasta yksityistieasioiden uudelleenjärjestelyistä kunnan kotisivuilla ja paikallislehdessä. Kunnan kotisivuilta löytyy myös yksityistieasioihin liittyvä ajankohtainen tietoaineisto, joita tiekuntien osakkaat ovat voineet hyödyntää toimintansa aktivoinnissa ja kehittämisessä. Kunta on järjestänyt kolme koulutus- ja informaatiotilaisuutta kunnan alueella toimiville tiekunnille ja asiasta kiinnostuneille. Tilaisuudet on videoitu ja ne ovat katsottavissa kunnan kotisivuilta. Lisäksi kunnan yksityistieneuvoja on auttanut ja opastanut

tiekuntia uudelleenjärjestäytymisessä mahdollisuuksien mukaan. Kunta auttaa ja opastaa edelleen tiekuntia aktivoitumisasioissa.

Hankesuunnitelmassa esitetyn mukaisesti Nurmijärven kunta haluaa edelleen avustaa yksityisteitä. Avustaessaan yksityisteitä kunnan on kuitenkin otettava huomioon uuden yksityistielain ja muun lainsäädännön vaatimukset avustuksen myöntämiselle (muun muassa kunnan kokonaisedun mukaisuus, yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus, avustamisen taloudelliset vaikutukset oltava tiedossa).

Kunnat voivat halutessaan edelleen avustaa yksityisteitä yksityistielain 84 §:n nojalla. Kunta päättää sen varoista myönnettävistä avustuksista, kuten se päättää esimerkiksi kunnossapidon ottamisesta kunnan suoritettavaksi osaksi tai kokonaan. Edellytyksenä avustuksen myöntämiseen tavalla tai toisella on se, että yksityistiet ovat järjestäytyneet yksityistielain 84 §:ssä edellytetyin tavoin. Myös tien kunnossapito on avustamista, jos sellaiseen avustusmuotoon kunnassa olisi päädytty. Tämäkin avustusmuoto edellyttää sitä, että tiekuntien hallinnolliset tiedot ovat ajantasaisia yksityistierekisterissä.

Valittajien mukaan kunta on ottanut hallinnollisella päätöksellä tiet hoidettavakseen. Teiden hoito perustuu kuitenkin hoitosopimuksiin. Valittajille ei ole voinut syntyä perustellusti käsitystä siitä, että tienpitovelvollisuus olisi siirtynyt kunnalle hoitosopimusten kautta. Nurmijärven kunta on allekirjoittanut kirjalliset sopimukset 106 tiekunnan kanssa. Lisäksi suullisella sopimuksella toteutettuja hoitosopimuksia on noin kymmenen.

Yksityistielakia ei sovelleta teihin (sopimusteihin), joihin muillakin henkilöillä kuin rasitetun kiinteistön omistajalla on käyttöoikeus, mutta jonka käyttöoikeus perustuu pelkästään osapuolten väliseen sopimukseen. Sopimustieksi kutsutaan siis yksityistietä, jonka käyttämisestä on sovittu maanomistajien kesken suullisesti tai kirjallisesti. Kunnan irtisanotut hoitosopimuksen piirissä olevat yksityistiet eivät kuulu tähän ryhmään sillä perusteella, että niihin on perustettu käyttöoikeudet/tieoikeudet viranomaisen suorittamissa toimituksissa esimerkiksi yksityistietoimituksessa tai lohkomistoimituksessa. Näitä yksityisteitä kutsutaan toimitusteiksi ja yksityistielaki koskee pääasiassa ainoastaan toimitusteitä.

Yksityisteiden päihin on asennettu kunnan hoitorajaa osoittava pylväs. Tällöinkin kunnan hoito käsitti kunnossapitoa koskevia töitä, perusparannustoimet olivat tiekuntien tehtävänä. Kunnalla ei ole ollut eikä ole lainmukaisia edellytyksiä haltuun ottaa yksityisteitä.

Yksityisteillä on tullut ennestään olla lakisääteinen, sen puhevaltaa käyttävä edustaja. On ollut tiekunnan osakkaiden vastuulla, että yksityisteiden toimitsijoiden tai hoitokunnan jäsenten yhteystiedot ovat ajantasaisia ja saatavilla rekisteristä. Kunnalla ei tästä syystä ole ollut mitään velvollisuutta olla yksittäisiin tiekunnan osakkaisiin tai asukkaisiin yhteydessä.

Tieoikeudet on perustettu viranomaisen suorittamissa toimituksissa esimerkiksi yksityistietoimituksessa tai lohkomistoimituksessa. Kiinteistörekisterissä merkinnät tieoikeuksista näkyvät kiinteistörekisteriotteessa. Kiinteistökaupasta vastaavat maakaaren velvoitteiden mukaan kaupan osapuolet.

Kunnassa on ollut tiedot toimivista tiekunnista ja hoitosopimukseen piiriin kuuluvista yksityisteistä. Tarvittavat ja riittävät tiedot niistä ovat olleet kunnanhallituksen ja valtuuston käytettävissä päätöksiä tehtäessä.

Hoitosopimusjärjestelmä ei olisi tasapuolinen niitä tiekuntia kohtaan, jotka toimivat laissa edellytetyin tavoin, koska hoitosopimuksessa olevat yksityistiet hoidetaan verovaroin ja toiminnassa olevat tiekunnat kustantavat yksityistien hoidon pääosin tiekunnan varoilla. Valtuuston päätös nimenomaan kohtelee tiekuntia ja tieosakkaita tasapuolisesti ja syrjimättömästi edellyttämällä, että avustusta saavat tiekunnat toimivat laissa edellytetyin tavoin, avustuskiriteerien ennakollisin määrittelyin ja linjaamalla avustuksen myöntämiseen liittyvän päätöksentekoprosessin. Kuten aiemmin on todettu, kunta saa itse päättää, avustaako se tiekuntia ja jos avustaa, mikä on tarkoituksenmukaisin ja kaikkien osapuolten edun mukainen avustusmuoto.

Uuteen yksityistieavustusten avustusjärjestelmän ja myöntämisehtojen kokonaisuuteen hoitosopimusjärjestelmää ei enää sisällytetty. Aiemmin voimassa olleet yksityisteiden hoitosopimukset ovat luonteeltaan yksityisoikeudellisia sopimuksia, jotka ovat olleet voimassa toistaiseksi kalenterivuoden kerrallaan. Ne on voitu sopimusehtojen mukaan irtisanoa kolmea kuukautta ennen vuoden vaihtumista. Sopimusten irtisanominen on siis osa sopimuksen mukaisten ehtojen täytäntöönpanoa, eikä se edellytä valtuuston nimenomaista päätöstä.

Tienpitovastuu on osakkailla ja tieoikeuden haltijoilla. Näin ollen valtuuston päätös ei ole Kuntaliiton ohjeistuksen sekä oikeuskäytännössä muodostuneen tulkinnan vastainen. Päätöksenteossa ei myöskään ole tehty menettelyvirhettä eikä rikottu hyvää hallintotapaa tai oikeusvaltioperiaatetta. Syrjintää ja epätasapuolista kohtelua olisi se, jos kunta jättäisi noudattamatta lainsäädäntöä ja tukisi edelleen lain mukaisesti toimimattomia tiekuntia.

Matti Putkonen asiakumppaneineen on vastaselityksessään esittänyt muun ohella seuraavaa:

Valitus kohdistuu kunnan viranomaisten ja hallinnon tekemiin päätöksiin yksityisteiden hoitosopimusten irtisanomismenettelystä. Valittajat eivät moiti valtuuston päättämiä yksityistieavustusten jakoperusteita. Vaatimus täytäntöönpanokiellosta koskee vain niitä teitä, jotka kunta on ottanut valtuuston päätöksillä hoitovastuulleen 1970-1980-luvuilla ja yhden tien 1990-luvulla, yhteensä noin 160 kilometriä.

Vastaselityksessä on lisäksi esitetty kunnan virkamiehen esteellisyyttä koskeva väite, vaadittu tiekohtaista katselmusta sekä esitetty, että kunta on rikkonut valvontavelvollisuutensa muun ohella rakennuslupia myönnettäessä.

Välipäätös

Hallinto-oikeus on välipäätökselläänn 25.9.2020 H 405/2020 hylännyt täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen.

Lisäselvitys

Valittajat ovat hallinto-oikeuteen 5.10.2020 toimittamassaan kirjelmässä uudistaneet täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksensa sekä esittäneet muun ohella seuraavaa:

Ambulanssit, koulukyydit ja invataksit ovat jo ongelmissa näillä teillä. Rajut sateet ovat muokanneet tiet niin kuoppaisiksi, että ambulanssikuljetukset ovat suurissa vaikeuksissa. Valittajat ovat pyytäneet kuntaa huolehtimaan teiden kunnossapidosta hallinto-oikeuskäsittelyn ajan, mutta kunta on todennut, että tiekunnan osakkaat ja tieoikeuden haltijat ovat vastuussa siitä, että tie on turvallinen kulkea. Ongelma on, että ei ole tiekuntia eikä tieoikeuksia kunnan omien laiminlyöntien johdosta.

Teiden hoitosopimukset ovat edelleen voimassa, koska kunta ei ole todisteellisesti niitä irtisanonut. Hallinto-oikeuden on todettava hoitosopimusten olevan toistaiseksi voimassa ja palautettava asia takaisin tekniseen lautakuntaan ja edellytettävä tiekohtaista käsittelyä asukkaiden tai heidän valitsemiensa edusmiesten kanssa.

Valittajat ovat hallinto-oikeuden pyynnöstä toimittaneet luettelon valittajista. Valittajien ilmoituksen mukaan kaikki valittajat joko asuvat vakituisesti Nurmijärven kunnassa tai omistavat kunnassa kiinteää omaisuutta.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus ei tutki valitusta siltä osin kuin se kohdistuu kunnanhallituksen päätökseen 6.5.2019 § 88.

Hallinto-oikeus hylkää kunnanhallituksen lausunnossa esitetyn vaatimuksen siitä, että valitus on jätettävä tutkimatta puuttuvan valitusoikeuden vuoksi.

Hallinto-oikeus hylkää valittajien vastaselityksessä esittämän vaatimuksen katselmuksen toimittamisesta.

Hallinto-oikeus ei tutki vastaselityksessä esitettyä esteellisyysväitettä.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen muilta osin.

Perustelut

Kunnanhallituksen päätös 6.5.2019 § 88

Kunnanhallituksen päätökseen 6.5.2019 § 88 liitetyn lainmukaisen valitusosoituksen mukaan muutosta muun ohella §:ssä 88 tehtyyn päätökseen voi hakea Nurmijärven kunnanhallitukselta kirjallisella oikaisuvaatimuksella, joka on toimitettava Nurmijärven kunnanviraston kirjaamoon viimeistään ennen kunnanviraston aukioloajan päättymistä neljäntenätoista päivänä päätöksen tiedoksisaannista.

Kunnanhallituksen päätöksellä päätetyt asiat eivät ole olleet sellaisia, että ne olisi kohdistettu valittajina oleviin henkilöihin tai vaikuttaisivat välittömästi näiden henkilöiden oikeuksiin, velvollisuuksiin tai etuihin. Näin ollen päätös on voitu antaa tiedoksi kuntalain 140 §:ssä säädetyllä tavalla. Mainitun pykälän 3 momentin perusteella valittajien katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Pöytäkirja on ollut nähtävillä yleisessä tietoverkossa 14.5.2019 alkaen, joten valittajat ovat saaneet päätöksestä tiedon 21.5.2019.

Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän ja kunnallisvalitus 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus on saapunut hallinto-oikeuteen 25.5.2020 eli oikaisuvaatimuksen tekemiselle varatun ajan päätyttyä. Valitus on näin ollen jätettävä myöhässä saapuneena ja väärään paikkaan toimitettuna tutkimatta.

Kunnanvaltuuston päätös 22.4.2020 § 35

Valitusoikeus

Yksityistielaissa ei ole erikseen säädetty muutoksenhausta kunnan toimielinten yksityistieavustuksia koskeviin päätöksiin. Näin ollen valitusoikeus määräytyy kuntalain perusteella. Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*) sekä kunnan jäsen. Kuntalain 3 §:n mukaan kunnan jäsen on: 1) henkilö, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on (*kunnan asukas*); 2) yhteisö ja säätiö, jonka kotipaikka on kunnassa; 3) se, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa.

Valittajien toimittaman selvityksen mukaan kaikki valittajat asuvat vakituisesti Nurmijärven kunnassa tai omistavat kunnassa kiinteää omaisuutta. Näin ollen valittajat ovat kunnan jäseniä ja heillä on tällä perusteella valitusoikeus.

Valituksessa ei ole esitetty valittajien toimivan tiekuntien edustajina, joten tiekunnan edustamista koskevilla säännöksillä ei ole asiassa merkitystä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 §:ssä ei edellytetä valituskirjelmän allekirjoittamista eikä mainitun lain 33 §:n mukaan valittajien

yhdyshenkilön, jollaiseksi Matti Putkonen voidaan katsoa, tarvitse esittää valtakirjaa.

Edellä sanotun perusteella valitusta ei ole jätettävä tutkimatta kunnanhallituksen lausunnossa esitetyillä valitusoikeuden puuttumista, allekirjoituksia ja valtakirjoja koskevilla perusteilla.

Katselmus

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 48 §:n mukaan hallintotuomioistuin voi järjestää asian selvittämiseksi katselmuksen.

Hallinto-oikeus toteaa, että katselmuksen järjestäminen ei ole asian selvittämiseksi tarpeen.

Esteellisyysväite

Valittajat ovat vastaselityksessään esittäneet kunnan virkamieheen kohdistuvan esteellisyysväitteeksi katsottavan väitteen. Kuntalain 135 §:n 3 momentin mukaan valittajan on esitettävä valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä. Kunnanvaltuuston päätöksellä hyväksytyt uusitut yksityistieavustusten myöntämisehdot, ennakkoavustusperiaatteet, yksityistieavustusten sekä ennakkoavustuksen hakemisen ja käsittelyn periaatteet sekä kunnan omistamia tievaloja yksityisteillä koskevat periaatteet eivät ole olleet sellaisia, että ne olisi kohdistettu valittajina oleviin henkilöihin tai vaikuttaisivat välittömästi näiden henkilöiden oikeuksiin, velvollisuuksiin tai etuihin. Näin ollen päätös on voitu antaa tiedoksi kuntalain 140 §:ssä säädetyllä tavalla. Mainitun pykälän 3 momentin perusteella valittajien katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Pöytäkirja on ollut nähtävillä yleisessä tietoverkossa 29.4.2020 alkaen, joten valittajat ovat saaneet päätöksestä tiedon 6.5.2020. Valitusaika on päättynyt perjantaina 5.6.2020. Vastaselitys, jossa esteellisyysväite on esitetty, on toimitettu hallinto-oikeudelle 21.9.2020 eli valitusajan päätyttyä. Esteellisyyttä koskeva valitusperuste on näin ollen jätettävä myöhästyneenä tutkimatta.

Valituksen hylkääminen

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan kunta on tiedottanut meneillään olevasta yksityistieasioiden uudelleenjärjestelystä kunnan kotisivuilla ja paikallislehdessä. Kunta on järjestänyt kolme koulutus- ja informaatiotilaisuutta kunnan alueella toimiville tiekunnille ja asiasta kiinnostuneille. Tilaisuudet on videoitu ja ne ovat katsottavissa kunnan kotisivuilta. Lisäksi kunnan yksityistieneuvoja on auttanut ja opastanut tiekuntia uudelleenjärjestäytymisessä.

Hallinto-oikeus katsoo, että yksityisteiden varrella asuvat henkilöt eivät ole hallintolaissa tarkoitettuja asianosaisia asiassa, jossa on kyse kunnan yksityistieavustusehtojen hyväksymisestä. Kunnalla ei siten ole ollut hallintolain 34 §:ssä säädettyä velvollisuutta varata heille tilaisuus lausua

mielipiteensä asiasta. Esitetyn selvityksen perusteella kunta on varannut näille henkilöille vaikutusmahdollisuuden hallintolain 41 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalainen kunnanvaltuuston päätös ei ole lainvastainen valittajien esittämillä kuulemiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyvillä perusteilla.

Aiemmin voimassa olleen yksityisistä teistä annetun lain 95 §:n (1606/1995) mukaan kunta on voinut päättää sen varoista yksityisen tien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin yksityisen tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi. Vuoden 2019 alussa voimaan tulleen yksityistielain 84 §:n mukaan kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiselle tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin yksityistielain 50 §:ssä edellytetään. Yksityistielakiin ei sisälly siirtymäsäännöksiä koskien kunnan avustuksista päättämistä. Nyt kyseessä olevat tiet eivät ole yksityistielain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuja teitä, joihin yksityistielakia sovelletaan vain osittain.

Hallinto-oikeus toteaa, että avustuspäätöksen ehdoista päättäminen kuuluu kunnan harkintavaltaan, jota rajoittavat hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten yhdenvertaisuuden ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteet. Yksityistielain 84 §:ssä säädetyt avustuksen myöntämisen edellytykset huomioon ottaen kunnanvaltuuston hyväksymien yksityistieavustusten myöntämisehtojen ei voida katsoa olevan yhdenvertaisuusperiaatteen tai muiden hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden vastaisia tai muutoinkaan lainvastaisia sillä perusteella, että avustusta myönnetään jatkossa vain sellaisille yksityisteille, joilla on yksityistielain mukainen tiekunta, jota koskevat tiedot yksityistierekisterissä ovat ajantasaiset.

Valituksenalaisella kunnanvaltuuston päätöksellä on päätetty kunnan yksityistieavustusten avustusjärjestelmästä. Valituksenalaisella päätöksellä ei ole päätetty yksityisteitä koskevien hoitosopimusten irtisanomisista. Valtuuston päätös ei ole lainvastainen valituksessa esitetyillä hoitosopimuksiin ja niiden irtisanomiseen liittyvillä perusteilla.

Hallinto-oikeus toteaa, että asiassa ei ole tullut ilmi seikkoja, joiden vuoksi kunnanvaltuuston päätöstä olisi pidettävä valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastaisena.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Kuntalain 142 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL kunnallisvalitus 30).

Tiedoksiantovelvoite

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 94 §:n sekä hallintolain 56 §:n 2 momentin ja 68 §:n 1 momentin mukaan on valituskirjelmän ensimmäisen allekirjoittajan Matti Putkosen tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava siitä valituskirjelmän muille allekirjoittajille. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä tai sen viivästymisestä aiheutuneen vahingon, sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun ja muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi.

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Mika Hämäläinen, Jukka Reinikainen (t) ja Liisa Selvenius-Hurme.

Esittelijäjäsen Liisa Selvenius-Hurme

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Matti Putkoselle valittajien yhteyshenkilönä saantitodistuksin
	Oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
	Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa
Jäljennös	Nurmijärven kunta
	Päätöksestä on julkaistava ilmoitus kuntalain 142 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla
	Nurmijärven kunnanvaltuusto
	Nurmijärven kunnanhallitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:
1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika ja tiedoksisaantipäivä

Valitus on tehtävä kirjallisesti **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.
Jos päätöksestä valitetaan kunnan jäsenelle taikka kuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu kunnan, kuntayhtymän tai asianomaisten kuntien yleisessä tietoverkossa.
Jos päätös on annettu asianosaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista.
-Kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetty päätös katsotaan tiedoksi saaduksi seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta.
-Tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa (sähköpostiviesti) päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
-Kirjeitse todisteellisena tiedoksiantona lähetetty päätös katsotaan tiedoksi saaduksi tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamana päivänä.
-Todisteellisessa sähköisessä tiedoksiannossa (asiointipalvelu) päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun päätös on noudettu asiointipalvelusta.
Käytettäessä sijaistiedoksiantoa, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.
Päätöksen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen toimittaminen

Valitus liitteineen on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä myös sähköistä asiointipalvelua käytettäessä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää
- päätös, johon haetaan muutosta
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi katsotaan, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot.
Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä
- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valitukseen valtakirja, jollei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:n 2 momentista muuta johdu.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: PL 180 00131 HELSINKI	Käyntiosoite: Fabianinkatu 15 Helsinki	Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi, Faksi: 029 56 40382 Asiointipalvelu: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom skriftliga besvär hos **högsta förvaltningsdomstolen**, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Grunder för beviljande av besvärstillstånd

Enligt 111 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska besvärstillstånd beviljas om
1) det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är viktigt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen,
2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller
3) det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.
Besvärstillstånd kan också beviljas i fråga om endast en del av förvaltningsdomstolens överklagade beslut.

Besvärstid och delgivningsdag

Besvär ska anföras skriftligen **inom 30 dagar från dagen för delfåendet av förvaltningsdomstolens beslut**, denna dag inte medräknad.
Om besvär anförs med stöd av den besvärsrätt som tillkommer kommunmedlem, samkommuns medlemskommuner eller deras kommunmedlemmar räknas besvärstiden från den dag, då tillkännagivandet om beslutet publicerats i kommunens, samkommunens eller behöriga kommuners allmänna datanät.
Om beslutet har delgetts en part separat, räknas besvärstiden dock från delfåendet.
-Ett beslut som sänts per brev som vanlig delgivning anses ha delgivits den sjunde dagen efter det att beslutet sändes, om inte mottagaren visar att delfåendet skett vid en senare tidpunkt. Beslutet har sänts samma dag som det givits, vilket datum framgår av beslutets första sida.
-Vid vanlig elektronisk delgivning (e-postmeddelande) anses beslutet ha blivit delgivet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.
-Ett beslut som sänts per brev som bevislig delgivning anses ha delgivits den dag som anges på delgivnings- eller mottagningsbeviset.
-Vid bevislig elektronisk delgivning (e-tjänsten) anses beslutet ha delgivits när beslutet har hämtats från e-tjänsten.
Vid mellanhandsdelgivning anses beslutet ha blivit delgivet den tredje dagen efter den dag som anges på delgivningsbeviset. Beslutet anses ha kommit till en myndighets kännedom på ankomstdagen.

Inlämnande av besvär

Besvären inklusive bilagor ska inom besvärstiden lämnas **till högsta förvaltningsdomstolen.** Besvärshandlingarna ska även vid användning av e-tjänsten vara framme senast den sista dagen av besvärstiden före utgången av ämbetsverkets öppettid.

Besvärens innehåll

I besvären, som ska innehålla en ansökan om besvärstillstånd, ska anges
- ändringssökandens namn och kontaktuppgifter
- den postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas.
- det beslut i vilket ändring söks
- de grunder på vilka besvärstillstånd begärs samt de skäl på vilka grunden för meddelande av besvärstillstånd anses föreligga
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas
- grunderna för yrkandena.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud ska dennes kontaktuppgifter anges i besvären.
Högsta förvaltningsdomstolen ska utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Bilagor till besvären

Till besvären ska fogas
- förvaltningsdomstolens beslut med besvärsanvisning
- utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa
- de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Ett ombud ska foga en fullmakt till besvären om det inte av 32 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden framgår annat.

Högsta förvaltningsdomstolens kontaktuppgifter

Postadress:	Besöksadress:	E-post: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi, Fax: 029 56 40382
PB 180	Fabiansgatan 15	E-tjänst: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
00131 HELSINGFORS	Helsingfors	